

Վ Ե Ն Ե Տ Ի Կ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ՈՐ Ի ՍՈՒՐԲՆ ՂԱԶԱՐ

ՅԼՅՏԵՐԵՐ ՈՒԹԻՒՆ

ԱԶՄԱՎԻՊ ( ) րազրիս ինը տարուան անընդհատ շարունակութիւնը , որով իրեք անգամ իր սահմանեալ եռամասն ու եռամեան դարերն լմնցրնելով՝ կը պատրաստուի մտնել իր չորրորդ դարն ու տասներորդ տարին , և միանգամայն իրեն 'ի սկզբանէ հետէ բռնած ոճին միակերպութիւնն ու երևնալու ժամանակին միութիւնը , բաւականապէս կը ցուցնեն թէ ոչ աշխատասիրողաց կողմանէ պակասութիւն մը եղել է իրենց պարտուցը , և ոչ բարեսէր ընթերցողաց կողմանէ նուազութիւն մը իրենց վարկմանն ու ներողամիտ դատմանը :

Ի՞նչ երկու բանս այնչափ աւելի հաւատարի կ'ըլլայ , 'Նախ մեզ , որչափ որ 'նոյն իսկ աշխատասիրողքս ըլլալով՝ կրնանք գիտնալ ուսումնական ( ) րազրի մը հանելուն դժուարութիւնները . և մասնաւորապէս անանկ ( ) րազրի մը որ ազգին ամէն դասուցն ալ ծառայէ , ինչպէս իմաստնոյն անանկ ալ ռամկին , կարգացողին ու արուեստաւորին , երկրագործին ու վաճառականին . և վերջապէս արանց , կանանց ու տղայոց , և ամէն հասակի ու աստիճանի անձանց . որոնց որ չէ թէ միայն ախորժակը , այլ և մտածմունքը և գործը և պիտոյքը մէկմէկէ տարբեր են , և շատ անգամ ալ մէկմէկու հակառակ . որով և զանոնք միացնեն , կամ զամէնքն ալ զատ զատ գոհ ընելը , աւելի անկարելի է քան թէ դժուարին : Իայց աս բանիս մէջ՝ կրնանք ըսել անկեղծութեամբ , թէ մենք մեր պարտքն ըրինք ձեռքերնէս եկածին չափ . ինչպէս ուրիշներն ալ կրնան վկայել :

Ուստի ուրիշներուն ալ հաւատարի կ'ըլլայ կ'ըսեմ , մէյմը անոնց որ անձամբ փորձած են այսպիսի գրուածոյ մը պարտքը վրանին առնելով . որոնք թէպէտ ուղիղ դիտմամբ և արիական ազգասիրութեամբ ձեռք զարկել են այսպիսի

աշխատութեան մը և շատ արգելքներու յաղթել են , բայց վերջապէս իրենք ալ անոնցմէ կամ մասամբ կամ բոլորովին յաղթուել են : Իսկ որոնք որ միայն ընթերցողք են , անոնք ալ կրնան ճանչնալ , տեսնելով այնչափ ազգային օրագրաց ու լրագրաց ծագիլն ու մարիլը , կամ ահամայ կամօք իրենց առջի դրած պայմաններէն հեռանալը : Բայց թէ արդեօք իր վախճանէն հեռացած ու ազգին ակընկալութենէն վերջացած գործ մը՝ որչափ օգուտ կրնայ ընել ու ինչ ընդունելութիւն կրնայ գտնել , այդ մեր քննելու բանը չէ , որովհետեւ ամէն մարդ կրնայ դատաստանն ընել . վասն զի ամէն ընթերցող կամ գրուածքի մը ընկեր գրողոջ՝ իրաւունք ունի պահանջելու , որ ինչ պայմաններով ու ինչ տեսակ գրուածքի ընկեր որ գրուեցաւ , նոյն պայմաններն ու կերպը անընդհատ պահուի . որպէս զի ուսումնական օրագիր մը՝ քաղաքական լրագրի չգառնայ , ռամկական օրագիրը՝ ուսումնականաց ալ շատին անիմանալի չըլլայ . ազգային ըսուած լրագիր մը՝ ծպտեալ եւրոպացի մը չերեւայ , հրահանգիչ ու զուարճացուցիչ տետրակ մը դառն երգիծանքներու կամ անպատշաճ առասպելներու գործի չըլլայ , ճշմարտասէր ու անկողմնասէր ըսուածը՝ մասնաւորի մը կողմ բռնելով , ուրիշներուն ճամբան անիրաւ չցուցնէ : Տարակոյս չկայ՝ որ միայն ազգին օգտին համար օրագիր հանողը , պէտք է որ տարուէ տարի իր գրուածքը կատարեւագործէ , բայց միշտ իր նպատակն ու տուած խոստմունքը և ազգին ակնկալութիւնն յիշելով . որպէս զի օգտակարին դժուարութենէն փախչելով՝ անօգուտ բանին դիւրութեանը ձեռք չզարնէ :

Իրաւի մեզ ալ շատ աւելի դիւրին էր , և ընթերցողաց ալ աւելի հաճոյական կ'ըլլար , եթէ մեր օրագիրն ալ մէկ դաս մարդկանց համար միայն ըլլար , զոր օրինակ կամ իմաստնոց և կամ ռամկին . վասն զի ան ատեն կրնայինք անոնց ախորժակը քննել իմանալ , և ըստ այնմ օրագիրս անընդհատ ոճով մը շարունակել : Բայց քանի որ աս մեր Բազմավէպը ամէն դասուց համար ալ ծառայելու է , չենք կարող ինչուան հիմա բռնուած ոճէն լաւագունի ու կատարեւագունի մը հետեւիլ . այլ որչափ կարելի է մենք մեր կողմանէ ջանալով՝ որ ճանցած թերութիւններն վերցնենք և պակսած կատարելութիւններն աւելցնենք . և միանգամայն բարեւեր ընթերցողաց ալ ազատութիւն տալով՝ որ իրենց ըրած դիտողութիւններն կամ պահանջած կատարելութիւններն մեզ գրով ծանուցանեն . մենք ալ ինչպէս որ միշտ , այսպէս ասկէց ետեւ ալ կը ջանանք անոնց ազդեցութիւններէն օգտուիլ ուղիղ գործադրութեամբ . իսկ թէ մեր կողմանէ արգելք մը ունինք՝ որ իրենք չեն զիտել , անոնց ծանուցանենք . որովհետեւ ամենայն կերպով աս փափաքս ունինք , որ աս փոքրիկ աշխատութիւնս ինչպէս ինչուան հիմա , ասկէց ետեւ ալ միշտ ազդերնուս նախ օգտակար և երկրորդ հաճոյական ևս ըլլայ :

Երկու վախճանին հասնելու մտքով՝ առաջիկայ իրեք տարուանս մէջ ալ ընդհանրապէս նոյն կարգն ու նոյն նիւթերը պիտի պահենք . ուստի ( ) օրագիրս պիտի մնայ նոյնպէս Բարոյական , Բանասիրական , Տնտեսական և Բնական .

ամէն մէկ մասանցն ալ կարելի ու պահանջելի ճիշտութիւնը տալով . անոր համար բաց ինչուան հիմա ճանչցուած նիւթերէն ,

Բանասիրական մասին մեծապէս ձեռնտու և զարդ պիտի ըլլայ՝ մեր հայկական ճեմարանը , որուն մէջը խօսուած ճառերը ընտրանօք պիտի հրատարակուին Բազմավիպիա մէջ , որոնք յուսանք որ հաճոյ ըլլան մեր ազգին բանասիրացը , մեծագոյն մասը ազգին հին և արդի վիճակացը վրայ տեղեկութիւններ բովանդակելովը , կամ հիմակուան եւրոպական բարձր ուսումնականութեան աստիճանին համաձայն ըլլալովը : — Սոյն մասը ազգիս աւելի օգտակար ընելու մտքով , մենք ալ մեր կողմանէ ամէն ամիս մէյմէկ առաջարկութիւն պիտի ընենք , հրաւիրելով զուսումնասէրս և զսիրողս ազգիս , որ իրենց նոյն խնդրոյն վրայ մտածածը և տուած լուծմունքնին գրով մեզ հաղորդեն . խոստանալով որ եթէ իրենց և թէ մեզ պատշաճ որ երևնայ՝ զանոնք ալ հրատարակենք ( ) րազրիս միջոցաւ . ինչպէս որ ինչուան հիմա ալ զրոհն հատուած ընդունելու չենք խորշած , ու տպել ենք օրագրիս մէջ , երբեմն զրոյն անուամբը՝ երբեմն առանց անուան , ինչպէս որ ուղել են : Ստի նոյն առաջարկութեանց լուծմունքներն ալ զըկողը պէտք է յայտնի կերպով ծանուցանէ մեզ գրով , թէ արդեօք նոյն իրեն հատուածը կ'ուզէ՞ որ հրատարակուի թէ չէ , և թէ պատշաճ կը սեպէ՞ իր անունն ալ դնել թէ ծածկել :

Տնտեսական մասին ալ առաւել մտադրութիւն պիտի ըլլայ . մասնաւորապէս տնական տնտեսութեան հատուածներ դնելով , այնպիսի ոճով մը որ մեր ազգին ալ առաջնորդի մը պէս ծառայէ , և գիտնան թէ ինչպէս տան ամէն պիտոյքը ըստ ժամանակին հոգալու է , որ թէ աժան և թէ աղէկ ըլլայ . կամ թէ տան մէջ ունեցածներն ինչ կերպով պիտի սահուին ու մատակարարուին :

Բնական մասին մէջ ալ պիտի ջանանք որ բնապատմութեան մասը դասական կարգով մը աւանդենք , որ ընդհանուր տեղեկութիւն մը առած ըլլալով նոյն գիտութեանց , առանձինն դրուած կամ զրուելու հատուածներն ալ դիւրաւ հասկըցուն և աւելի օգտակար ըլլան :

Եթէ կարելի է ամէն թերթին վերջին երեսն պիտի ընծայեմք մանր գիտելեաց . ամսուն առջի թերթին վերջին երեսը դնելով զուարճալի հարցմունքներ , խաղեր , հանելուկներ , առակներ և այլն . իսկ ամսուն վերջի թերթին յետին երեսը նշանաւոր ժամանակակից դէպքեր :

Բազմավիպին աս չորրորդ եռամեան շրջանին՝ նուիրելով դարձեալ մեր աշխատութիւնը ազգերնուս սիրոյն համար , յուսամք իրենցմէ ալ ընդունելու ներողամիտ դատողութեան հատուցմունքը :

28
759

